

Leader – en metod för landsbygdsutveckling

Grundkunskap

Leader betyder

Länkar mellan åtgärder för att utveckla landsbygdens ekonomi

Vi börjar med en titt i backspegeln,
Leader har ju faktiskt funnits i
Sverige sedan 1996!

Foto: Anna Lång

POPKOLLO

”Jag tror att Popkollo har underlättat jämställdhetsdiskussionen. Idag har vi en förändrad attityd. Det är självklart att ge tjejer och killar lika stor plats och det är lättare att prata om jämställdhetsfrågor. Jag tror att Popkollo öppnat dörren och banat väg för detta.”

Åsa Johnsen – projektledare

Leader+ Astrid Lindgrens hembygd

Foto Annika Andersson

VÅRA UNGDOMAR – VÅR MILJÖ

"Ungdomarna arbetar med skrotning av gamla bilar och jordbruksredskap 4 dagar i veckan. Den femte dagen bygger dom på sin egen folktracebil.

Kunskaper om miljöpåverkan, teknik och samarbete varvas med ett stort engagemang från både unga och gamla. Målet är att ungdomarna ska gå vidare till studier eller andra arbeten. " .

Leader+ Sjuhärad

UTVECKLA ÖSTERVÅLA

Östervåla består av initiativ, eldsjälar, entreprenörskap, nätverk, lokal gemenskap, föreningsliv, företagande och utveckling.

Bygden tar ett helhetsgrepp på utvecklingen i Östervåla. De flesta företagen i Östervåla tar samhällsansvar – *Corporate Social Responsibility* - för sin bygd och engagerar sig för dess utveckling.

Leader+ Nedre Dalälven

Foto: Per-Arne Ekström

TÄNKNIK

Ett samarbete med Inishowen Maritime Museum and Planetarium som driver ett projekt där elever får designa, bygga och skjuta upp stora raketer. Raketerna laddas med ägg, deras slogan är, ägg upp - ägg ner - ingen omelett.

Alla sjätteklassare i Vårgårda får hjälp av irländare att bygga raketer, lära sig om aerodynamik och irländsk historia. Tänk-nik åker i sin tur till Irland och lär ut bilsäkerhet med hjälp av Äggkraschen och krockstolen.

Leader+ Kärnan

Foto: Alexander Andersson

Foto: Åke Bondesson

E-GARDEN

Turistarrangörer är väldigt duktiga på att producera information – men att överföra informationen till något praktiskt till besökare är något helt annat.

Med GPS "ruttar" man vandringsleder, cykelleder, Geocaching, kulturskatter mm.

Leader+ Bleking

Projektexemplen du just har sett bygger på bl. a. på följande NYCKELORD;

Underifrånperspektiv

Överförbarhet

Nätverk

Innovationer

Lokal kunskap

Samarbete

Partnerskap

LAG-beslut (eng. Local Action Group)

LAG består av personer från den ideella, privata och offentliga sektorn. LAG bereder och beslutar projektansökningar. LAG ansvarar för den lokala strategins innehåll och genomförande.

LAG är ambassadörer för Leaderområdet. LAG:s fokus är alltid den lokala strategin, oavsett varifrån man kommer eller vad man representerar.

När man bildar LAG:s styrelse gör man detta med hjälp av en valberedning. LAG ska bestå av 1/3 från vardera sektor och ha en spridning från hela det geografiska området. Andelen kvinnor respektive män ska vara minst 40 %.

LAG måste ha kompetens inom de horisontella
prioriteringarna i programmet;

*jämställdhet, kvinnor, ungdomar, integration,
kompetenshöjning, miljö och hållbar utveckling.*

6 steg

innan Leaderområdet blir verksamhetsklart

- 1 Enas kring ett avgränsat geografiskt område
- 2 Bilda en LAG (eng. Local Action Group) som är sammansatt av personer från den ideella, privata och offentliga sektorn. Särskild hänsyn ska tas till unga, kvinnor och invandrare.
- 3 Skriva en lokal utvecklingsstrategi och få den godkänd av länsstyrelsen
- 4 Ordna lokal offentlig medfinansiering
- 5 Bilda en ideell förening med öppet medlemskap
- 6 Få beslut om verksamhetsstart av länsstyrelsen

Det är viktigt att förstå kopplingen
mellan lokal förankring och EU

EU:s landsbygdsprogram

- Programmet gäller för åren 2007-2013
- Det är EU som anger inriktningen för vår landsbygdspolitik. Programmet slår fast de övergripande målen för hela EU
- Medlemsländerna har stora möjligheter att välja de enskilda stödformer som passar dem bäst och har också ganska fria händer när det gäller att utforma detaljerna i reglerna

Sveriges landsbygdsprogram

- Programmet gäller för åren 2007-2013
- Jordbruksdepartementet har det övergripande ansvaret för programmet
- Målet är en ekonomisk, ekologisk och social hållbar utveckling av landsbygden
- Programmet möjliggör olika former av ekonomisk ersättning för att stödja en hållbar utveckling

Regionala utvecklingsstrategier

- Strategierna gäller för åren 2007-2013
- Strategierna beskriver hur det nationella programmet ska genomföras i varje län
- Strategierna styr vilka verksamheter inom axel 1 och 3 samt vissa delar av axel 2 som kan beviljas stöd inom varje region
- Strategierna är framtagna i ett regionalt partnerskap

Lokala utvecklingsstrategier

- Strategierna gäller för åren 2007-2013
- Strategierna är ett styrande dokument med underifrånperspektiv
- Strategierna bygger på de problem, behov och möjligheter som finns inom ett bestämt geografiskt område
- Budget tilldelas varje område utifrån invånarantal, befolkningstäthet och strategiernas innehåll
- Strategierna är framtagna i lokala partnerskap, LAG

Samarbetsorgan knutna till det nationella programmet

- Övervakningskommittén
  - Programmets styrande kommitté
  - Granskar och godkänner eventuella förslag till programändringar
  - Representanter från regeringskansliet, andra myndigheter och organisationer
- Landsbyggnätverket
  - Främjar ett effektivt genomförande av programmet
  - Medlemsorganisationer från hela Sverige med intresse för landsbygdsutveckling
- Regionala nätverk

Dessa nivåer kan sammanfattas i en bild:

Program
2007-2013

« LEADER »

Axel 1
Konkurrens-
kraft

jord- och
skogsbruk

Axel 2
Miljö
+
Markförvaltning

Axel 3
Mikroföretag
Livskvalitet

Nationellt: Strategi, Program, Övervakningskommitté, Lb-nätverk

Separat EU-fond för Landsbygdsutveckling

Landsbygdsprogrammet består av 4 olika områden varav ett område är en metod för genomförande; Leader. Det är dessa områden som brukar kallas de 4 axlarna.

Målen och inriktningarna för axlarna är gemensamma inom hela EU.

Axel 1

Stärkt konkurrenskraft i jord- och skogsbrukssektorn

genom satsningar på

Kompetensutveckling
Investeringsstöd
Startstöd
Förädlingsstöd
Innovativt samarbete
Infrastruktur

Axel 2

Förvalta naturresurser

genom att

Bevara och utveckla ett attraktivt
landskap och en levande landsbygd
Stimulera omställningen till en
resurseffektiv och hållbar produktion
Bidra till att uppnå nationella
miljömål

Axel 3

Diversifiering av näringslivet & ökad livskvalitet

genom satsningar på

Diversifiering av jordbruksföretag

Affärsutveckling mikroföretag

Turism

Grundläggande tjänster

Lokal utveckling, byutveckling

Natur- och kulturarv

Kompetensutveckling

Axel 4

Leader

genom att

Främja ett effektivt genomförande av
landsbygdsprogrammet

Bidra till att målen uppnås i axlarna och för
landsbygdsprogrammet som helhet

Stimulera till axelövergripande insatser

Offentlig programbudgetet

Totalt finns ca 35 miljarder kr för hela programperioden

Axel 1 5,0 mdr

Axel 2 24,5 mdr

Axel 3 2,9 mdr

Axel 4 2,4 mdr (Leader)

Privat medfinansiering tillkommer med ca 13,6 mdr

Projekten kan t ex handla om

- Insatser som syftar till allmän näringslivsutveckling
- Attitydpåverkan
- Ungas idéutveckling
- Lokal livsmedelproduktion
- Nya energilösningar
- Nätverkskontakter
- Samarbeten mellan olika LAG eller leaderliknande grupper i Sverige eller i andra länder

.....och mycket mer. Det är alltid den lokala utvecklingsstrategin som bestämmer vilka insatser som kan beviljas stöd

Du som söker ett projekt kan t ex vara en förening en grupp företagare ett nätverk eller en enskild person.

Varje leaderområde har sina egna krav på vem som kan söka.

När du får stöd för din projektidé kan man säga att du blir en del av leadermetoden. Du kommer att få hjälp och stöttning genom hela projektiden. Du kommer också att bjudas in till aktiviteter och arrangemang som LAG ordnar. Allt för att utbyta erfarenheter och ge de bästa förutsättningar för en framgångsrik landsbygdsutveckling.

Om du vill veta mer om Leader och vad som händer i just ditt område ska du ta kontakt med ett leaderkontor eller en länsstyrelse i din närhet. På www.jordbruksverket.se kan du se vilka leaderområden som är i gång i dag.

I oktober 2009 var alla 63 leaderområden i Sverige startklara för att genomföra sina lokala utvecklingsstrategier.